

Oddelek za romanske jezike
in književnosti

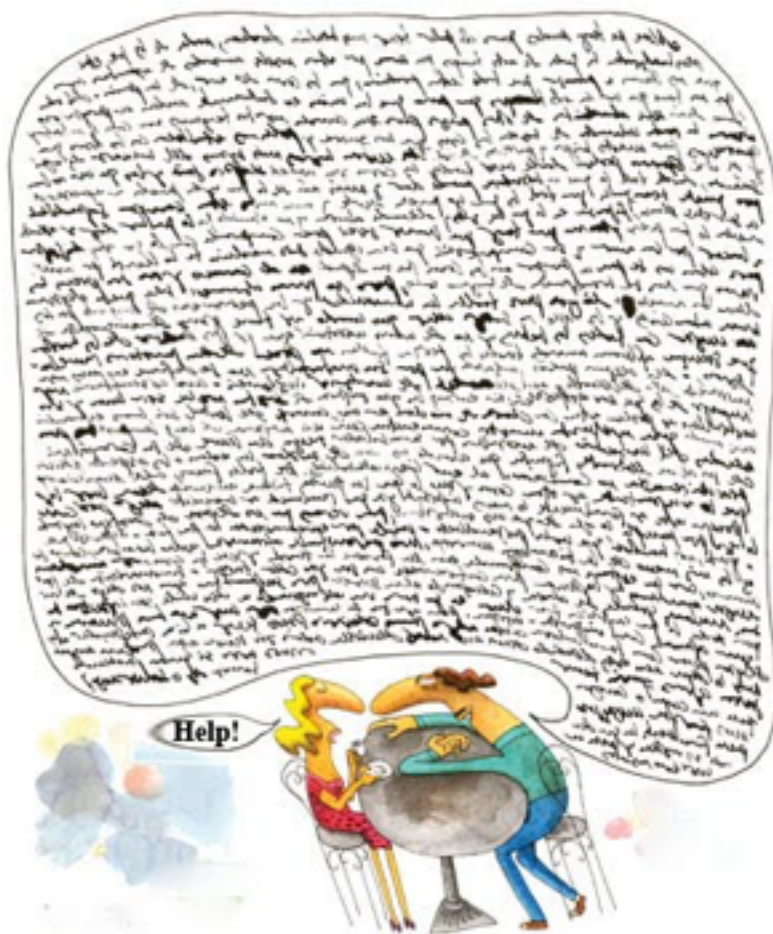
Univerza
v Ljubljani
Filozofska
fakulteta

doc. dr. Marjana Šifrar Kalan, Univerza v Ljubljani

ISKANJE BESED ...

Nezmožnost najti prave besede za izražanje občutkov, potreb ali mnenj je lahko zelo neprijetna izkušnja.

TEORIJA

- Mentalni leksikon
- Asociacije
- Učne strategije

PRAKSA

- Izkušnja pomnenja besed v novem TJ
- Raba različnih učnih strategij
- Tipologija USUB

SUB

BUS

Strategije za **u**čenje **b**esedišča

Blazno **u**spešen **s**pomin

Številke v svahiliju: <https://www.youtube.com/watch?v=bGW3fS---Aw>

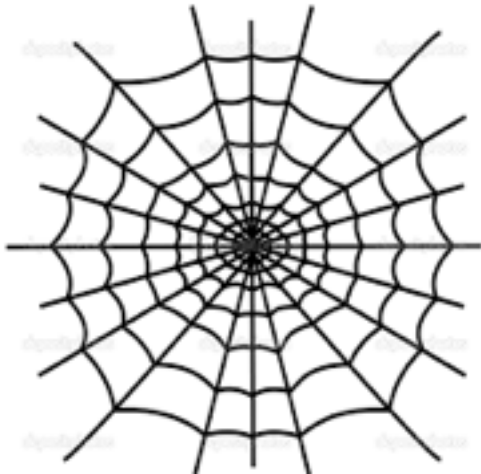

Mentalni leksikon

ASOCIACIJE

- iz istega semantičnega polja
- par (kralj - kraljica)
- iz iste besedne vrste
- OSNOVNI ODNOSI (Aitchison, 1994):
- koordinacija (sol - poper, bela - črna, leva - desna)
- kolokacija (slana voda, živo rdeča)
- nadpomenke (meso - piščanec, sadje - češnje)
- sopomenke (lačen - sestradan)
- protipomenke (lačen - sit)

KLJUČNE UGOTOVITVE

- kot mreža temelji na različni asociacijah (fonetičnih, grafičnih, semantičnih, enciklopedičnih, situacijskih itd.)
- jezikovne (morfološko-semantične, tematske) ali osebne asociacije
- dinamičen, spremenljiv; nove info. spreminjajo obstoječe odnose med besedami

**Mentalni
leksikon**

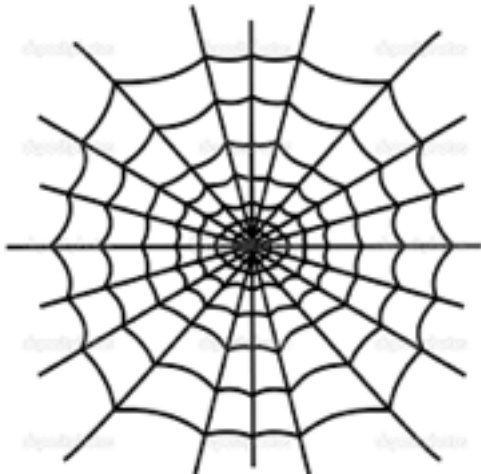
VNOS

- kratkoročni spomin
- “hipoteza predstavljalivosti”
- veččutni vnos & 6-12 srečanj
- 10 leksikalnih enot / 60 min

Mentalni leksikon

SKLADIŠČENJE

- po semantičnih poljih
- asociacije (semantične, fonološke...)
- prehod od oblike k vsebini
- teorija prototipa

PRIKLIC

- receptivno / produktivno

TJ

- recikliranje pomenov iz MJ
- novi pojmi, kulturne razlike ...

Mentalni leksikon MJ / TJ

MJ / TJ

- hipoteza podskupin
- velike razlike med posamezniki (odvisno od strategij, starosti, ravni znanja, podobnosti MJ in TJ, prisotnosti MJ pri učenju TJ...)

Ugotovitve o organiziranosti leksikona

- semantične asociacije - 2 minuti
- okoli 20 as./ as. pari ali 3-4 besed
- prevladuje koordinacija: pomenski par
- sledijo sopomenke, manj je nadpomenk, protipomenk, kolokacij
- pomen prevladuje nad obliko
- ista besedna vrsta
- ujemanje v prototipih
- širše asociacije pri dijakih / ožje pri študentih

Zaključek

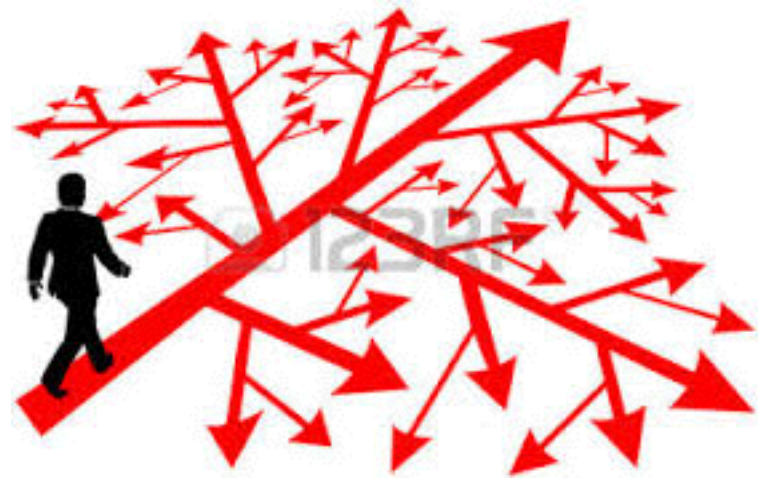
Pri tujejezikovnem poučevanju je pomembno, da je predstavitev nove besede tridimenzionalna: **fonološka, pravopisna in semantično-enciklopedična.**

Slušni (izgovorjava) in vizualni vnos (pisava) naj učitelj vedno podkrepí s pomenom besede v bogatem in življenjskem kontekstu ter obenem spodbuja raznolike asociacije.

**Raziskovanje
asociacij**

Učne strategije

Effective memorizing and assimilation of words is not the result of any single method, and the good learner will operate a variety of techniques, some of which will be highly individual and idiosyncratic; indeed, encouraging learner autonomy in such matters is probably the best way to foster good vocabulary memorization. (McCarthy, 1990:120)

Strategije za učenje besedišča

Eksplicitno učenje

Implicitno učenje

SUB

BUS

Strategije za **u**čenje **b**esedišča

Blazno **u**spešen **s**pomin

Številke v svahiliju: <https://www.youtube.com/watch?v=bGW3fS---Aw>

USUB - Schmittov poskus tipologije (1997: 207-208)

Strategije za odkrivanje pomena besed

Samostojne strategije

- SAM Razčlenitev besedne vrste
- SAM Razčlenitev pripon in korenov
- SAM Iskanje sorodne besede v J1
- SAM Razčlenitev slikovnega gradiva ali kretenj
- SAM Uporaba slovarja
- SAM Sezname besed
- SAM Učne kartice besed J1/J2

Družbene (socialne) strategije

- SOC Vprašati učitelja po prevodu
- SOC Vprašati učitelja po parafrazi ali sopomenki
- SOC Vprašati učitelja po povedi, ki vsebuje novo besedo
- SOC Vprašati sošolce po pomenu
- SOC Odkriti pomen s skupinskim delom

A) Poskušaj ugotoviti pomen naslednjih finskih besed:

- a) LENTOEMÄNTÄ
- b) VALOKUVAAJA
- c) OPETTAJA
- d) LAULAJA

USUB - Schmittov poskus tipologije (1997: 207-208)

Strategije za odkrivanje pomena besed

Samostojne strategije

- SAM Razčlenitev besedne vrste
- SAM Razčlenitev pripon in korenov
- SAM Iskanje sorodne besede v J1
- SAM Razčlenitev slikovnega gradiva ali kretenj
- SAM Uporaba slovarja
- SAM Sezname besed
- SAM Učne kartice besed J1/J2

Družbene (socialne) strategije

- SOC Vprašati učitelja po prevodu
- SOC Vprašati učitelja po parafrazi ali sopomenki
- SOC Vprašati učitelja po povedi, ki vsebuje novo besedo
- SOC Vprašati sošolce po pomenu
- SOC Odkriti pomen s skupinskim delom

A) Poskušaj ugotoviti pomen naslednjih finskih besed:

- a) LENTOEMÄNTÄ
- b) VALOKUVAAJA
- c) OPETTAJA
- d) LAULAJA

- a) azafata
- b) fotógrafo
- c) maestro
- d) cantante

B) Descubre el significado de estas palabras suecas:

- a) FLYGVÄRDINNA
- b) LÄRARE
- c) SÅNGARE
- d) FOTOGRAF

Strategije za utrjevanje besed

Družbene (socialne) strategije

- SOC Utrjevanje pomena v skupini
- SOC Utrjevanje z učnimi karticami J1/J2 z učiteljem
- SOC Uporaba v pogovoru z rojenimi govorci

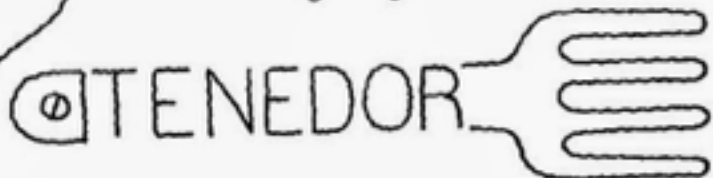
Spominske strategije

- SPO Učenje besed s slikovno predstavitvijo pomena
- SPO Učenje s prispodobo
- SPO Povezovanje besed z osebno izkušnjo
- SPO Asociacija v povezavi z besedo
- SPO Povezava s sopomenko in protipomenko
- SPO Uporaba semantične mreže
- SPO Metoda *Peg*
- SPO Metoda *Loci*
- SPO Skupinjenje besed
- SPO Vizualna razdelitev besed po skupinah v določenem vzorcu
- SPO Uporaba besede v povedi
- SPO Povezati besede v zgodbo
- SPO Učenje pravopisa besed
- SPO Učenje izgovorjave
- SPO Predstavljanje oblike besede (riba)
- SPO Metoda ključne besede (k(c)ura, bruja)

PALABRAS DIBUJADAS

REPASA CON COLOR LAS PALABRAS ESCONDIDAS EN CADA DIBUJO. LUEGO LÉELAS EN VOZ ALTA.

Na enak način nariši: HIŠO, POLŽA, SVINČNIK, ČRVA, KLJUČ...

De las misma manera dibuja: casa, caracol, lapiz, gusano, llave...

PALABRAS DIBUJADAS

BUSCA Y REPASA CON COLOR LAS PALABRAS QUE SE ESCONDEN EN CADA DIBUJO. ¿PUEDES LEER ESTAS PALABRAS!

Strategije za utrjevanje besed

Družbene (socialne) strategije

- SOC Utrjevanje pomena v skupini
- SOC Utrjevanje z učnimi karticami J1/J2 z učiteljem
- SOC Uporaba v pogovoru z rojenimi govorci

Spominske strategije

- SPO Učenje besed s slikovno predstavitvijo pomena
- SPO Učenje s prispodobo
- SPO Povezovanje besed z osebno izkušnjo
- SPO Asociacija v povezavi z besedo
- SPO Povezava s sopomenko in protipomenko
- SPO Uporaba semantične mreže
- SPO Metoda *Peg*
- SPO Metoda *Loci*
- SPO Skupinjenje besed
- SPO Vizualna razdelitev besed po skupinah v določenem vzorcu
- SPO Uporaba besede v povedi
- SPO Povezati besede v zgodbo
- SPO Učenje pravopisa besed
- SPO Učenje izgovorjave
- SPO Predstavljanje oblike besede (riba)
- SPO Metoda ključne besede (k(c)ura, bruja)

Metoda Loci

dustpan.
- Imagine a Member of Parliament.
of Parliament.
Can you imagine picture

Activity: Word clip

on his column in Trafalgar Square) wearing an apron.
brushing the floor in Buckingham Palace and using a
of Parliament vacuuming the corridors in the Houses
ictures for the other words?

picture in your mind make up a story, like a

Spanish Word for "Ears": Las Orejas

orejas (oh-re-ha-s)
sounds like "Oreo has"
girl = feminine noun (la)
The girl has Oreo ears.
So, ears is las orejas.

- SPO Pomnenje korena ali obrazila
- SPO Parafraziranje
- SPO Učenje s sorodnimi besedami
- SPO Učenje vseh besed neke povedi
- SPO Učenje z gibanjem
- SPO Uporaba semantičnih mrež, ki prikazujejo razliko med pomeni

Kognitivne strategije

- KOG Ustno ponavljanje
- KOG Pisno ponavljanje
- KOG Seznami besed
- KOG Učne kartice J1/J2
- KOG Izdelovanje zapiskov
- KOG Učenje besedišča iz učbenika
- KOG Poslušanje posnetih seznamov besed
- KOG Uporaba etiket z besedami na konkretnih predmetih
- KOG Osebni slovarček

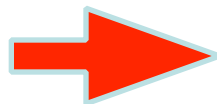
Metakognitivne strategije

- MET Uporaba medijev (TV, filmi...)
- MET Testiranje s testi za besedišče
- MET Ponavljanje ob določenih časovnih intervalih
- MET Ignoriranje nove besede
- MET Zavestno ponavljanje naučenega

SUB

BUS

Strategije za **u**čenje **b**esedišča

Blazno **u**spešen **s**pomin

Številke v svahiliju: <https://www.youtube.com/watch?v=bGW3fS---Aw>

SMASHIN' SCOPE (Buzan, 1988: 13,14)

1. SENSUALITY - ČUTI
2. MOVEMENT - GIBANJE
3. ASSOCIATION - ASOCIACIJE
4. SEXUALITY - SPOLNOST
5. HUMOUR - HUMOR
6. IMAGINATION - DOMIŠLJIJA
7. NUMBER - ŠTEVILČENJE
8. SYMBOLISM - SIMBOLIZEM
9. COLOUR - BARVE
10. ORDER & SEQUENCE - ZAPOREDJE
11. POSITIVITY - POZITIVNOST
12. EXAGGERATION - PRETIRAVANJE

Marta y sus palabras - Marta in njene besede

Marta recorta palabras de los diarios, palabras de todos los tamaños y las guarda en cajas. En caja roja guarda las palabras furiosas. En caja verde, las palabras amantes. En caja azul, las neutrales, en caja amarilla, las triste. Y en caja transparente guarda las palabras que tienen magia.

A veces, ella abre las cajas y las pone boca abajo sobre la mesa para que las palabras se mezclen como quieran. Entonces, las palabras le cuentan lo que ocurre y le anuncian lo que ocurrirá.

Eduardo Galeano, *Mujeres*

FURIOSA
jezna

AMANTE
ljubezniva

NEUTRAL
nevtralna

TRISTE
žalostna

MAGICA
magična

ŠIFRAR KALAN, Marjana. Poučevanje besedišča z vidika delovanja mentalnega leksikona s primeri iz španskega jezika. *Sodobna pedagogika*, ISSN 0038-0474, jun. 2012, št 3, letn. 63 = 129, str. 68-84, tabela. [COBISS.SI-ID [49835106](#)]

ŠIFRAR KALAN, Marjana. Več avtonomnosti pri usvajanju besedišča v začetnih fazah učenja tujega jezika. *Vestnik*, ISSN 0351-3513, 1999, letn. 33, št. 1/2, str. 79-89. [COBISS.SI-ID [11594082](#)]

ŠIFRAR KALAN, Marjana. Učne strategije pri učenju tujega jezika. V: SKELA, Janez (ur.). *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem : pregled sodobne teorije in prakse*. Ljubljana: Tangram, 2008, str. 30-50. [COBISS.SI-ID [36583522](#)]

ŠIFRAR KALAN, Marjana. Raziskovanje učnih strategije za usvajanje besedišča. V: SKELA, Janez (ur.). *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem : pregled sodobne teorije in prakse*. Ljubljana: Tangram, 2008, str. 51-73. [COBISS.SI-ID [36583778](#)]